

Feminismes Fílms 1976—2026

Feminismes Fílmics 1976–2026

A partir de la col·lecció
de la Filmoteca de Catalunya

En ocasió del 50è aniversari de les Primeres Jornades Catalanes de la Dona, aquesta exposició revisa la influència que els feminismes han exercit en el camp del cinema en el context català, i com les idees, les demandes i les accions d'aquest moviment s'han reflectit en els treballs audiovisuals i han donat lloc a una manera diferent de pensar, sentir i crear imatges en moviment.

L'exposició s'organitza en nou espais de projecció, cada un dels quals està dedicat a una de les nou temàtiques que es van debatre en les Primeres Jornades Catalanes de la Dona, el 1976: treball, barri, família, educació, mitjans de comunicació, política, legislació, ruralitat i sexualitat. Es tracta de temes que, malgrat totes les aportacions que des d'aleshores han enriquit els debats del feminisme, i tot i les transformacions que s'han produït en la manera d'abordar-los o anomenar-los, continuen sent rellevants i pertinents a l'hora de pensar les condicions materials i simbòliques de la vida de les dones, el seu lloc dins la societat i la construcció d'un món millor, així com per articular formes de resistència i acció col·lectiva en el present.

Cada una d'aquestes temàtiques s'aborda a partir de remuntatges de fragments de pel·lícules, obres videogràfiques i reportatges televisius, totes creades per dones cineastes i artistes, i produïdes entre 1976 i l'actualitat, provinents majoritàriament de la col·lecció de la Filmoteca de Catalunya. A més, l'exposició inclou dos àmbits expositius a títol d'introducció: el primer presenta una selecció de documents i de materials fotogràfics i audiovisuals de les Primeres Jornades Catalanes de la Dona, i situa aquesta trobada en el context del moviment feminista i de la lluita antifranquista, a més de posar-lo també en relació amb algunes iniciatives i accions polítiques transformadores que es posaren en marxa arran d'aquest esdeveniment; el segon ofereix una àmplia selecció de documents diversos que han estat i són referents en el cinema feminista, tant en el context català i espanyol com en l'internacional.

Fotografies de coberta

Helena Lumbreras: Autoria desconeguda / Filmoteca de Catalunya

Teresa Burgos: ©Colita / Filmoteca de Catalunya

Mari Chordà: Autoria desconeguda

Carla Simón ©Albert Pons

Primeres Jornades Catalanes de la Dona (1976)

Durant la primavera de 1976, del 27 al 30 de maig, es van celebrar al Paraninfo de la Universitat de Barcelona les Primeres Jornades Catalanes de la Dona, unes trobades ciutadanes en què, amb perspectiva feminista, es debateren i es manifestaren públicament les demandes i reivindicacions de les dones, amb la voluntat de millorar les seves condicions de vida i combatre les opressions que els havien estat imposades pel franquisme i per unes estructures socioeconòmiques marcadament heteropatriarcal. En les jornades bategaven el desig i la voluntat no només de lluitar per la paritat de les dones dins les estructures socials existents, sinó més aviat de construir una societat nova, més paritària i lliure. Aquestes jornades van marcar l'eclosió de l'anomenada *segona onada* del moviment feminista a Catalunya, i van promoure la creació i el desenvolupament d'un gran nombre d'entitats, iniciatives i propostes polítiques transformadores que van contribuir de manera important a la consecució de més drets i llibertats per a les dones.

Aquesta secció recull documents, fotografies i reportatges de les jornades, i també presenta un recull d'algunes peces audiovisuals que han documentat l'evolució del feminisme, els seus idearis i la seva concreció en accions militants en el context català i espanyol, des de moments anteriors al 1976 fins a les fites del moviment immediatament posteriors a aquest esdeveniment. Es tracta de documents conservats a la col·lecció de la Filмотeca i en arxius d'entitats que han desenvolupat una tasca primordial en la preservació i la catalogació dels fons relacionats amb el feminisme d'aquella època.

Confluència dels feminismes i la creació audiovisual

L'eclosió del pensament i l'acció feminista va tenir un impacte destacat en tots els àmbits de la societat catalana, sense que la pràctica artística en fos una excepció. Dins l'àmbit de la creació artística, el feminisme té una influència especialment notable en la creació audiovisual, segurament pel paper que el cinema i la televisió han exercit en la construcció d'un imaginari referent i per la voluntat de moltes dones de qüestionar-lo, transformar-lo i generar-ne de nous. Al seu torn, el cinema i el vídeo feministes han tingut i tenen una influència profunda en el feminisme, ja que ofereixen noves narratives que nodreixen tant el discurs com l'acció del moviment, com també ho han fet el llenguatge i les formes innovadores i experimentals que han caracteritzat aquestes produccions. La confluència del cinema i la creació videogràfica i el feminisme ha fomentat, també, una recepció i una interpretació molt més crítiques de la imatge en moviment i la cultura audiovisual.

Aquest àmbit presenta una selecció de publicacions i referències de festivals, programes, entitats, distribuïdores, arxius i altres iniciatives que han estat cabdals en el context català, estatal i internacional en la intersecció dels feminismes amb la pràctica, la difusió i la recepció de les creacions audiovisuals fetes per dones. Aquest conjunt d'iniciatives i la riquesa de les sinèrgies que han existit entre moltes d'elles deixen entreveure una manera de fer que transcendeix l'acció individualista per fomentar formes de treball més cooperatives i comunitàries, així com espais d'intercanvi i diàleg.

Idearis feministes i narratives audiovisuals

Malgrat totes les revisions i transformacions que s'han produït al llarg del temps en la manera d'enunciar i concebre els subjectes polítics dels feminismes, i tot i les múltiples contribucions que han enriquit i ampliat els seus debats, els nou temes que articularen els diàlegs de les Primeres Jornades Catalanes de la Dona resulten encara summament rellevants i pertinents a l'hora de pensar les condicions materials i simbòliques de la vida de les dones, d'imaginar i plantejar noves maneres de construir societats més equitatives pel que fa a les diversitats i a les dissidències identitàries, i d'articular formes de resistència i acció col·lectiva en el present.

Aquesta secció s'organitza en nou espais de projecció que prenen com a punt de partida els temes de debat de les jornades de 1976: treball, barris, família, educació, mitjans de comunicació, política, legislació, ruralitat i sexualitat. En el programa de les jornades, la violència masclista no va ser un dels temes de reflexió proposats, però va travessar tots els debats que van tenir lloc durant aquells quatre dies de maig. En la curadoria de "Feminismes fílmics", aquesta absència s'ha mantingut conscientment, entenent-la no com una omisió, sinó com un reconeixement que la violència cap a les dones és transversal, i que està estructuralment present i es manifesta en cada una de les temàtiques tractades.

La selecció de fragments s'ha realitzat a partir d'obres de la col·lecció fílmica de la Filmoteca de Catalunya, i se centra, amb alguna excepció, en el període que va entre el 1976 (l'any de celebració de les jornades) i el 2025. Amb tot, també inclou algunes obres que no en formen part i que s'han incorporat a l'exposició per enriquir i complementar el tractament de les diferents temàtiques.

Entenent el cinema no només com una eina de representació, sinó també d'assaig i discurs, cada una d'aquestes temàtiques s'aborda a partir d'un remuntatge de fragments de pel·lícules, obres videogràfiques i reportatges televisius fets per dones cineastes i artistes. Alhora, el conjunt de propostes fa evident com la representació de la subjectivitat i les experiències de les dones a través de la imatge en moviment va comportar la necessitat de trobar formes d'expressió diferents de les del cinema hegemònic, i com això ha dut moltes creadores a cercar nous llenguatges i a experimentar amb els recursos formals i estètics.

Treball (12'02")

- *La chica de la fábrica de limones* (Chiara Marañón, 2013, 8').
- *Oralia* (Rocío Quillahuaman, 2013, 13').
- *Lo que tú dices que soy* (Virgina García del Pino, 2007, 28').
- *A la vuelta del grito* (Helena Lumbreras, Colectivo Cine de Clase, 1977, 42').
- *Las pieceras: treball extradomèstic SA* (Plataforma Territoris Oblidats: Marta Mariño, Roberta de Carvalho, Maria Casas i Adelaida Santiró, 2013, 18').
- *Del Carrer Riereta fins a Vallvidrera amb el 600 d'Isabel Martí* (Mari Chordà, 1978, [43']).

Barris (11'36")

- *En la ciudad* (Fina Miralles, 1976, [2']).
- *Una llar de foc. Vivim el barri* (Iker Acosta, Marta Carreras, Helena Flò, Noa López, Nefeli Tsitsikli, Sara Vara, 2024, 6').
- *Serem el que sempre hem desitjat* (Hajar B. Boujtat, 2025, 15').
- *La plaza* (Emma Cohen, 1976, 15').
- *Chavalas* (Carol Rodríguez, 2021, 88').
- *La Chari se casa* (Emma Cohen, 1977, 17').
- *La imatge permanent* (Laura Ferrés, 2023, 94').
- *Bajará* (Eva Vila, 2012, 90').

Família (17'07")

- *Salve Maria* (Mar Coll, 2024, 111').
- *Mamífera* (Liliana Torres, 2024, 93').
- *Nosotras* (Judith Colell, 2000, 85').
- *Tots volem el millor per a ella* (Mar Coll, 2013, 100').
- *África 815* (Pilar Monsell, 2014, 66').
- *My Mexican Bretzel* (Núria Giménez, 2019, 74').
- *Tres dies amb la família* (Mar Coll, 2009, 86').
- *Nedar* (Carla Subirana, 2008, 90').
- *Lo mejor de mí* (Roser Aguilar, 2007, 78').
- *Los Tortuga* (Belén Funes, 2024, 109').
- *Mi hermana y yo* (Virginia García del Pino, 2009, 10').
- *Estiu 1993* (Carla Simón, 2017, 96').
- *Memorias, norias y fábricas de lejía* (María Zafra, 2011, 17').

Política (10'30")

Mitjans de comunicació (8'15")

Educació (12'42")

- *Las niñas* (Pilar Palomero, 2020, 97').
- *Escuela de San Ildefonso* (Helena Lumbreras, Colectivo Cine de Clase, 1983, 34').
- *Salir del aula - Un día sense profes* (Luz Broto, 2017, 47').
- EN RESIDÈNCIA a l'Institut Doctor Puigvert (Barcelona), 2016, 7a ed. Un programa de l'Institut de Cultura (Ajuntament de Barcelona) i el Consorci d'Educació, amb el comissariat i la coordinació d'A Bao A Qu.
- *Nosotros decimos...y seguimos diciendo* (Helena Lumbreras i estudiants de l'Institut Pompeu Fabra de Martorell, 1970, 15').
- *Blog* (Elena Trapé, 2010, 90').
- *The breathing lesson* (Dora García, 2001, 6').

- *El cuarto poder* (Helena Lumbreras, Llorenç Soler, 1970, 43').
- *Going Through Languages* (Eugènia Balcells, 1981, 28').
- *Boy meets girl* (Eugènia Balcells, 1978, 9').
- *De un cuerpo a esta parte* (Marga Almirall, Marta Nieto, 2019, 15').

- *El gran vuelo* (Carolina Astudillo, 2014, 60').
- *Guerrilleros, 13 Testimonios de la resistencia armada al franquismo* (Mercè Conesa i Bartomeu Vilà, 1977, 81').
- *Gnochi l'inconformista* (Anna Miquel, 1978, 8').
- *Primer aniversario de la muerte de Txiki* (Helena Lumbreras, Colectivo Cine de Clase, 1976, 5').
- *Una revuelta sin imágenes* (Pilar Monsell, 2020, 14').

Sexualitat (14'12")

Ruralitat (12'58")

Legislació (11'38")

- *Els encantats* (Elena Trapé, 2023, 108').
- *Caza* (Mari Chordà, 1967, 2').
- *Transmissions* (Marta Vergonyós, 2010, 14').
- *Alcarràs* (Carla Simón, 2022, 120').
- *El campo es para el hombre* (Helena Lumbreras, Mariona Lisa, 1973, 50').
- *Taula Viva* (Marta Vergonyós i Mar Serinyà, 2021, 4').
- *Ainda Maruxa* (María Romero, 2014, 43').
- *Casa Reynal* (Laia Manresa, 2023, 90').

- *Cada dona un vot* (Georgina Cisquella, 1981, 50').
- *Els buits* (Marina Freixa Roca, Isa Luengo, Sofia Esteve, 2024, 20').
- *1.432.327 m2* (Raquel Frieria, 2012, 19').
- *The Poem. A video essay from Human Resources Project* (Núria Güell, 2022, 21').
- *La dona. Noticiari n°2-76* (Cooperativa del cinema alternatiu, 1976, 7').
- *Vámonos, Bárbara* (Ceclia Bartolomé, 1978, 95').
- *El jurado* (Virgina García del Pino, 2012, 67').
- *Las buenas compañías* (Sílvia Munt, 2013, 90').

- *Creatura* (Elena Martín, 2023, 112').
- *La vida sense la Sara Amat* (Laura Jou, 2019, 75').
- *Del Carrer Riereta fins a Vallvidrera amb el 600 d'Isabel Martí* (Mari Chordà, 1978, [43']).
- *El domini dels sentits* (Judith Colell, Isabel Gardela, Núria Olivé Bellés, Maria Ripoll i Teresa Pelegrí, 1997, 96').
- *Costa Brava* (Marta Balletbó-Coll, 1995, 91').
- *Alteritats* (Alba Cros i Nora Haddad, 2023, 91').
- *Las muertas chiquitas* (Mireia Sallarès, 2010, 286').
- *Boom Boom* (Rosa Vergés, 1989, 90').
- *Elisa K* (Judith Colell i Jordi Cadena, 2010, 75').
- *Suc de Síndria* (Irene Moray, 2019, 23').
- *La innocència* (Lucía Alemany, 2019, 92').

Programa públic

Inauguració

Dijous 9 de juliol a les 19h. Sala Laya i Sala d'exposicions.

Presentació a càrrec d'Alexandra Laudo, Anna Solà, Marta Selva, i Pilar Monsell.

Projecció: *Del carrer Riereta a Vallvidrera* (Mari Chordà, 1978, 6') i *Going though languages / Travessant llenguatges* (Eugènia Balcells, 1978, 9').

Refrigeri i sessió musical "La Pista és nostra" a càrrec de DJ Adrikwolf.

Arxiu Viu

Dimarts 14 de juliol a les 19h.

Sala Laya. Sessió de curmetratges de Mari Chordà.

A càrrec de Ca la Dona, Carlota Mir, Maria Romero i Zoraida Rosselló.

Dimecres 4 de Novembre a les 19h. Sala Laya. Acte de presentació pública del nou Centre de Documentació de la MIFDB.

En col·laboració amb l'Ajuntament de Barcelona.

Veus trenades (Roig/Capmany)

Dimarts 21 de juliol a les 19h. Sala Laya. Sessió vinculada a l'espectacle *L'última entrevista (Roig/Capmany)*.

Xerrada posterior a càrrec d'Isabel Segura. Col·laboració amb el Festival Grec Barcelona i la Sala Atrium.

Visites comentades a l'exposició

Dimecres 30 de setembre a les 19h. A càrrec de Pilar Monsell.

Dimecres 14 d'octubre a les 19h. A càrrec de Marta Selva i Anna Solà.

Dimecres 4 de novembre a les 19h. A càrrec d'Alexandra Laudo.

De bell nou

La restauració del mes: *Sois belle et tais-toi*

(Delphine Seyrig, 1981, 115').

Consulteu les sessions a filmoteca.cat

Festes de la Mercè

Cinema a la fresca: *La amiga de mi amiga* (Zaida Carmona, 2022, 89').

Consulteu la data a filmoteca.cat

Afins: Nasty Women

Octubre-desembre 2026.

Consulteu el cicle de cinema complet a filmoteca.cat

Genealogies de la crítica feminista

Dimecres 28 d'octubre a les 19h.

Biblioteca del cinema. Sessió al voltant de la crítica feminista cinematogràfica als anys 70. A càrrec de Maria Adell i Annalisa Mirizio.

Cloenda

Dijous 19 i 26 de novembre a les 18h. Sala Laya. Selecció de films que recullen el testimoni dels moviments feministes a Catalunya.

A càrrec de Marta Selva i Anna Solà.

Creació de cartells feministes

Taller a càrrec de l'artista visual Urtikarie.

Dimecres 22 de juliol, de 10:30 a 13:30h (de 12 a 18 anys).

Dimarts 24 de novembre, de 18:30 a 21:30h (públic general).

Sala d'exposicions i Espai Caralt.

Crèdits

Comissariat

Alexandra Laudo
[Heroínas de la Cultura]

Assessores

Marta Selva i Anna Solà

Muntatge cinematogràfic

Pilar Monsell

Cap de Programes públics

Marina Vinyes Albes

Coordinació de l'exposició

Núria Expósito
Esther Vilà

Suport a la coordinació

Ona Manzano Guardia

Disseny de l'espai

Anna Alcubierre
Disseny gràfic

Disseny gràfic

Todojunto

Estudi de post-producció audiovisual

La Casa de Kuleshov

Edició de so

Hamid Martin

Producció i muntatge expositiu

Grop Exposicions i Museografia

Il·luminació

ILM

Traducció, revisió i correcció lingüístiques

Tys

Subtitulació audiovisual

36 caracteres

Agraïments:

A Bao A Qu
Arxiu Històric de la ciutat
Arxiu Nacional de Catalunya
Archivo RTVE
Associació HAMACA
EN RESIDÈNCIA
Biblioteca de Catalunya
Ca la Dona
Institut Català de les Dones
Mostra Internacional de Films
de Dones (MIFDB)
Pilar Aymerich
Alfred Bosch
Teresa Burgos
Mari Chordà
Pilar Sentís
Santiago Vilanova

*Aquesta exposició presenta obres audiovisuals provinents de la col·lecció de la Filmoteca i, puntualment, d'altres arxius, totes elles fetes per dones cineastes i artistes:

Roser Aguilar, Lucía Alemany, Marga Almirall, Carolina Astudillo, Eugènia Balcells, Marta Balletbó-Coll, Cecilia Bartolomé, Hajar B. Boujtat, Luz Broto, Georgina Cisqueuella, Judith Colell, Mercè Conesa, Alba Cros, Mari Chordà, Emma Cohen, Mar Coll, Sofia Esteve, Laura Ferrés, Marina Freixa Roc, Raquel Frieria, Belén Funes, Dora García, Virginia García del Pino, Núria Giménez Lorang, Núria Güell, Nora Haddad, Laura Jou, Isa Luengo, Helena Lumbreras, Laia Manresa, Chiara Marañón, Marta Mariño, Anna Miquel, Fina Miralles, Elena Martín Gimeno, Irene Moray, Sílvia Munt, Pilar Monsell, Marta Nieto, Núria Olivé Bellés, Pilar Palomero, Rocío Quillahuaman, Maria Ripoll, Carol Rodríguez Colás, María Romero, Mireia Sallarès, Mar Serinyà, Carla Simón, Carla Subirana, Liliana Torres, Elena Trapé, Marta Vergonyós, Eva Vila, Rosa Vergés i María Zafra.

Una producció de:

Filmoteca
de Catalunya

 Generalitat
de Catalunya

Agraïm a totes les cineastes i tenedores de drets la seva col·laboració en aquesta exposició.

**Subtítols adaptats per
a persones amb sordesa**

Aquesta exposició s'emmarca dins dels actes dels 50 anys de les Primeres Jornades Catalanes de la Dona

Amb el suport de:

 MINISTERIO
DE POLÍTICA TERRITORIAL
Y MEMORIA DEMOCRÁTICA

ESPAÑA EN LIBERTAD
50 AÑOS

Exposició comissariada per Alexandra Laudo [Heroínas de la Cultura] amb l'assessoria de Marta Selva i Anna Solà i produïda per la Filmoteca de Catalunya. Muntatge cinematogràfic a càrrec de Pilar Monsell.

Cineastes i artistes: Roser Aguilar, Lucía Alemany, Marga Almirall, Carolina Astudillo, Eugènia Balcells, Marta Balletbó-Coll, Cecilia Bartolomé, Hadjar Boujtat, Luz Broto, Georgina Cisqueña, Judith Colell, Mercè Conesa, Alba Cros, Mari Chordà, Emma Cohen, Mar Coll, Sofia Esteve, Laura Ferrés, Marina Freixa Roc, Raquel Frieria, Belén Funes, Dora García, Virginia García del Pino, Núria Giménez Lorang, Núria Güell, Nora Haddad, Laura Jou, Isa Luengo, Helena Lumbreras, Laia Manresa, Chiara Marañón, Marta Mariño, Raquel Marques, Anna Miquel, Fina Miralles, Elena Martín Gimeno, Irene Moray, Sílvia Munt, Pilar Monsell, Marta Nieto, Núria Olivé Bellés, Pilar Palomero, Rocío Quillahuaman, Maria Ripoll, Carol Rodríguez Colás, María Romero, Mireia Sallarès, Mar Serinyà, Carla Simón, Carla Subirana, Liliana Torres, Elena Trapé, Marta Vergonyós, Eva Vila, Rosa Vergés, María Zafra